

Vi kvinnor

Nr. 1. Årg. 3.

Jan. — Febr. 1951

i Demokratiskt
Världsförbund

Pinkra
3.11.50.

Dyrtid och rustningar

Den länge bebadade dyrtiden har kommit! Dyrtid kan på sätt och vis kallas en räknefraga. Priserna gå i höjden. Varor, arbetskostnader, löner, — allting stiger och stiger, det ena som en följd av det andra och likväl inte alltid i proportion. Det kan förefalla opraktiskt, det blir bara flera siffror och mera arbete. Men det är värre än så. Ty orsaken till dyrtiden är att det ekonomiska livet, som borde reglera sig självt utan biavsikter, kommit ur jämvikten i något avseende. Behov, tillgång och efterfrågan kan och bör anpassa sig efter varandra. Men när en främmande faktor inträder kommer det hela ur gängorna. Man får kalla den främmande i sådan mening att den verkar störande och olycksbringande. Sällsynt är den tyvärr icke.

Denna faktor är det mänskliga vinstbegäret, penningen — kort sagt penningen. Den är nödvändig för livets uppehälle men när den övergår till självändamål är den ödesdiger. Då vänder den sig och blir mänsklighetens fiende. De yttersta konsekvenserna av penningens maktutövning blir krig. Krig har alltid förekommit. Krig kommer alltid att äga rum, får man ofta höra. Men det är lika fullt ett oskickligt och otillatligt talesätt. Det är inte lönt att förirra sig in i de numera omstridda begreppen anfall eller försvar. Det är nog att hålla sig till det enkla faktum att försöket att lösa förvecklingar mellan folk med vald d. v. s. krig är något så oerhört rätt och brutalt att det ej kan uttryckas i ord. Orsaken till sadana förvecklingar är att hänföra till någon art av förtryck, som uppstår genom makt att förtrycka. Och pengar är makt! Om man ej räknar med mänskliga värden är rustningsindustrin den för tillfället mest vinstgivande. Men rustningsindustrin inkräktar på andra näringsgrenars verksamhetsområden. Och så kommer rubbningar i det ekonomiska livet och med dem dyrtiden. Den har kommit. Länder rusta självmant eller tvingas att rusta. Och vi få alla betala för rustningarna. Vinstbegär och brist på förnuft skapar nöd i världen.

ELISABETH TAMM.

Det gäller att övervinna fördomar

För ett år sedan när vätebomben först kom på tal sade den store gamle fysikern Einstein: »Det blir allt tydligare att slutet måste bli en allmän förintelse.» Nu ett år senare tycks man i USA ha det suveräna förstörelsemedlet, den »utriggade» vätebomben, snart färdig för användning. I sin ledare av 7/1 gläder sig D. N. över detta. Men man medger också att »perspektivet på längre sikt är fruktansvärt». Om några år kommer även Sovjetunionen att ha bomber av denna typ. »Vid en tillräckligt stor förstörelseverkan är det ganska likgiltigt om den ena parten är en smula överlägsen den andra». Hur D. N. med dessa givna förutsättningar tänker sig att rädda världen från undergång är oklart och kanske av ringa intresse.

Men detta är klart, detta är viktigt: vi människor kan inte förintas mot vår samlade vilja. Vi kan rädda framtiden, rädda våra barn. Man försöker visserligen förlama vår vilja att leva. Men det skall inte lyckas. Vi kommer inte att följa den pipa som alla dagar entonigt och hetsande spelar krigets, dödens melodi. Vi vet att om flertalet människor i alla länder enar sig om att kräva fred så blir det inte krig.

Det avgörande är detta att vi samfällt höjer vår röst mot kriget, mot massförstörelsevapnen, mot krigspropagandan, för fredlig lösning av konflikter, för F. N:s charta, för nedrustning — för freden. Det gäller att alla vi som ser faran finner en väg till samverkan. Nu är ett sådant ögonblick då vi måste övervinna våra fördomar och våga räcka varandra händerna oberoende av politisk och religiös åskådning, oberoende av allt som skiljer oss.

Det har hänt förr att mänskligheten enat sig trots allt för en stor sak. Strax efter franska revolutionen — tvärs igenom starka reaktionära strömningar i England just då — lyckades några modiga människor med William Wilberforce i spetsen samla en mäktig folkopinion som framtvingade förbud mot slavhandel och småningom slaveriets upphävande i alla brittiska besittningar. Vem är vår Wilberforce i dag?

Vårt hopp står till alla de många människorna av god vilja. Vårt hopp står till Sveriges kristna och till Sveriges fredsråd. Den svenska kommittén för fredens försvar har redan liksom hela Världsfredsrelsen räckt ut handen till samarbete.

ANDREA ANDREEN

Sjungande glad över sin treklöver

Några reflektioner över Emilia Fogelklous självbiografi

I höstas utkom en svensk översättning av den i Paris 1946 avlidna amerikanska författarinnan Gertrude Stein's livshistoria — Alice B. Toklas' självbiografi. Gertrude Stein låter nämligen sin sällskapsdam, Miss Toklas, beskriva henne själv och hennes liv. Innan fröken Stein blev medelpunkten i de expressionistiska-kubistiska-surrealistiska konstnärskretsarna i Paris, hade hon i sitt hemland studerat psykologi och patologi. Mycket uppskattad för sin begåvning av lärare och kamrater, stod hon färdig att avlägga läkarexamen, då hon ett tu tre gick ifrån alltsamman. Hon låter sin sällskapsdam skildra hur uttråkad och utled hon var på all medicin, framför allt på patologien:» Hon brukar alltid säga att hon ogillar det abnorma för det är så uppenbart. Hon säger att det normala är så mycket mer helt enkelt komplicerat och intressant».

Som ung läkare fångas man kanske av det abnorma och patologiska, som man ständigt ställs inför. Men det dröjer icke länge innan man helt och fullt ställer sig på Gertrude Steins ståndpunkt. Man kan endast intressera sig för det patologiska i den mån man ser någon möjlighet att normalisera företeelsen, vare sig det gäller en enskild människa eller ett socialt ont. När man i litteraturen träffar på allt för patologiska företeelser, reagerar man på samma sätt. Jag nämner på måfå Olov Hartmans präst och prästfru i boken »Helig maskerad» eller de båda huvudpersonerna i den mycket omtalade boken »Kalla mig Ismael» av Per E. Rundquist. Och nu sist men icke minst Margit Abenius' litterära analys över Karin Boye, som hon kallat »Drabbad av renhet». Man storknar över alla direkta och indirekta upplysningar om sexuella avvikelser. Är det verkligen behövligt att på detta sätt diskutera en författare, vars diktning kommit att betyda så mycket för många. Ett blommande träd eller vilken växt som helst kan ge ett oblandat skönhetsintryck, utan att man behöver analysera vilka hormoninsprutningar eller gödningsämnen som bidragit till blomningens skönhet och rikedom.

Hur annorlunda verkar det icke då när Emilia Fogelklous berättar om sin barndom och ungdom (Emilia Fogelklous: *Barhuvud*. Bonniers förlag). Författarinnan har minsann känt på både överkänslighet och mindervärdeskomplex. Men hon stannar aldrig i dem. Hon söker frenetiskt det normala och vill till varje pris undvika det märkvärdiga. Hon vill vara en vanlig enkel människa, för vilken visserligen intet mänskligt skulle vara främmande.

Över Lärarinneseminariet och tjänstgöring vid den nya Samskolan i Göteborg gick hennes väg efter avlagd studentexamen till Uppsala, för att studera religion, historia, teologi och filosofi. Hon tänkte sig dock aldrig »bli präst i kungl. statskyrkan. — Det var något hon aldrig åtrått eller inriktat sig på. Vad hon ville med alla studier var klarhet över den stora verklighet hon upplevat». Tidigt hade Emilia Fogelklous orienterat sig åt kväkarrörelsen och har ju med tiden blivit en framstående medlem av Vännernas Samfund. Om kväkarrörelsens pionärer handlar också ett par av hennes mest kända böcker.

Efter avlagd teologie kandidatexamen kom hon genom stipendium från Olaus-Petristiftelsen i tillfälle att studera »nutida religiösa och filosofiska rörelser i England, Frankrike och Italien». Man följer med intresse hennes reflektioner över alla olika rörelser bland katoliker, reformerta och fritänkare (*Libre penseur*). »Jag går här», skriver hon, sid. 149, »och hittar så mycket religion bland besynnerligt ateistiskt folk, och så mycken platt irreligiositet bland så kallat kristligt folk. — O, denna dårskap att frampressa bekännelse i överensstämmelse med ett givet schema. Är icke en ulv i ulvkläder tusen gånger bättre än en ulv i fårakläder. — — —»

Det är icke blott en skildring av olika religiösa rörelser som man får. Skarpa och träffande iakttagelser över länder och städer, möten med kända och okända människor, alltid skildrade med humor och medkänsla, får man också uppleva.

När denna utomordentligt välmeriterade Olaus-Petri-stipendiat återvänder till sitt land, väntar hen-

”BRINNANDE HJÄRTAT”

UR BARTHUVAD

Emilia Fogelklou berättar med
en glimt i ögat en barndoms
upplevelse

ne egentligen intet arbete. Hon har ju icke inriktat sina studier mot en statsministerpost eller till ett kyrkligt ämbete. En underbetald lärarpost är vad som står henne öppen, där hon brottas med problemet *kristendomsundervisningen* just under första världskriget. Hon fortsätter sina religionshistoriska studier, möter freds- och kvinnorörelsen och kommer med i arbetet på Birkagården. Först där tycks hon finna sitt rätta arbetsfält, samtidigt som hennes bok om Birgitta kommer till.

Hon blev sedan lektor i kristendom vid Kalmar Folkskoleseminarium och kämpar även där en hård kamp mot mekaniseringen i sitt ämne. Hon mindes Franciskus-orden: »För mycket predikande gör andens fötter dammiga». För att hämta sig efter vecans sex dagars »predikande» gör hon på söndagen långa fotvandringar på Öland i tystnad och stillhet i fri natur. Men det väcker anstöt att hon ej går i kyrkan! Och till på köpet hade hon hållit ett föredrag i Folkets hus! Kalmar frågade: Vad är denna fröken Fogelklou egentligen för ett slags fruntimmer? — Ja, det kan man fråga. Men viktigare är att svara på en annan fråga: Vad har vi för ett kultursamhälle, som så dåligt förstår att tillvarata sina andliga tillgångar?

Emilia Fogelklou kan knappast ha undgått att någon gång själv göra sig den frågan, men hon går ständigt vidare och plöjer djupare. En dagboksanteckning från hösten i Uppsala 1908 (sid. 97), kastar ljus över hennes sätt att reagera. Den lyder: »Det var en gång en prins, som kom ut i ett klöverfält och ville se om där fanns lyckoklöver. Där såg han också andra som ville hitta en fyrväppling. En hittade och blev glad. En annan sökte förgäves och klagade på sin lott. Men då vaknade tröstegåvan i prinsen och han tog en hel handfull vackra vanliga treklöver som växte vid vägkanten. Och han tog och satte alla trifolierna i sin hatt som man sätter dit en fjäder. Och sen kom visdomen. Det finns något bättre än hitta fyrväppling, och det är att kunna vara sjungande glad över sin treklöver».

Uppå vinden stod en ofantlig gammal tvåmanssäng av ljus björk, dekorerad med smala slingrande ornament i mörkare träribbor. Där förvarades en del mattor och andra textilier. Men där fanns ännu plats. Och Mi hade sitt gömställe i den tomma avdelningen, dit dagern lyste in i sneda dammstrimor genom ett litet vindsfönster. Hit försvann hon ur allas åsyn med någon bok eller med sina förtegnade skrivelser. För sina hemligaste utgjutelser använde hon en blank, gul bok i kvartsformat.

Det låg gamla böcker i ett annat hörn av vinden. Och en dag fick hon där fatt på Bjurstens läsebok. Hon slog upp den på måfå i sitt gömsle undan världen. Hon läste: »Om snillet» av Johan Henrik Kjellgren. Det slog emot henne som en uppenbarelse, ty utan ringaste tvivel eller tvekan kände hon igen vad som beskrevs! Inristningen i hennes minne lyder så här: »Känner du ditt blod tändas, ditt hjärta klappa» — — vid sådant som lämnar andra oberörda — —, »då, ädle, igenkänn snillets gudomliga röst! Bliv stor och olycklig!» Under strömmande tårar och en oerhörd sinnesrörelse genom märg och ben avskrev Mi orden i sin hemliga bok — med en ofantligt barnslig rund skolstil.

Brukade inte mor säga, när syskonen skojade med hennes fysiskt påtagliga upprördhet inför orättvisa, skönhet och godhet: »Låt henne vara. Hon rår ju inte för, att hon har så brinnande hjärta.» Och själva detta öknamn »Brinnande hjärtat», som bröderna sen dess använde, plus det löjliga vedernamnet »Eulalia», åt den som redan ärvt ett långgrandigt släktnamn — allt detta fick ju nu sin höga, kompenserande förklaring! Hon kunde nu reda sig utan kamraterna, som gick för prästen!

Backfischen hade upplevt en hemlig invigning. Vad den eljest skulle leda till, hade hon ingen aning om. Kanske skulle hon skriva böcker en gång? Eller vad? Hennes hjärta bultade våldsamt, där hon låg uppe bland de gamla textilierna och skakade i gråt. Jaså, var det så att hon skulle bli stor? Var det så att hon skulle bli olycklig?

Det var nog vid den tiden de i skolan läste kyrkohistoria, om sekterna efter reformationen, som i regel blev omilt bedömda i Hildebrands lärobok. Så kom man också fram till kväkaren George Fox, som haft den villfarelsen, att han trodde man kunde bli ledd av det inre ljuset. »Den villfarelsen har jag», sade Mi alldeles högt under timmen. Men Fröken tog aldrig upp det. Hur föga Mi hade reda på kväkarna, menade hon allvar med sitt påstående. Allt det viktigaste hände inne i en — det hade hon vid den tiden alldeles klart för sig!

Barnen — världens framtid

I sitt rikt illustrerade specialnummer med anledning av förbundets femårsjubileum ger KDV:s bulletin en översikt över kvinnornas strävan i olika länder för freden och för att försvara kvinnornas och barnens intressen. Lyckliga, glada barn får vi se på bilderna från länder där folken upprättat en verkligt demokratisk ordning, bilder från skolor, daghem och sommarläger. Dessa barn växer upp i tecknet av den principen att »människorna är det värdefullaste kapitalet». Bilden av den döda koreanska moderns lilla barn klamrar sig fast vid hennes bröst och ännu söker lite värme, ensamt och övergivet i krigets brutala verklighet, visar oss en annan värld. Denna bild står där som en gränslös anklagelse, ett rop om hjälp från ett och tusentals barn, till all världens mödrar. Andra bilder visar oss barnens nöd och umbäranden i koloniala länder och länder som ökar militärutgifterna och minskar anslagen för undervisning, bostäder, hälsovård. Bara siffrorna härintill om analfabetismen i några länder antyder vilka väldiga fredliga uppgifter som återstår att lösa...

Vår bild visar *indiska barn*. Indien är ett rikt land men överbefolkningen, traditionsbundenheten och imperialisterna har gjort det till ett land av fattigdom och nöd. Redan från 6 års ålder arbetar de indiska barnen på tobaks- och teplantager, i textilindustrin, läder- och tändsticksindustrin, i cementbruket. En rapport från en statlig kommitté som 1946 undersökte arbetsförhållandena i Indien, meddelade att på 72 teplantager i Lahoreområdet arbetade 23,000 barn (25,7 % av hela antalet arbetare). På plantagerna i Assam och Bengalen arbetade 121,000 barn.

I arbetarkvarteren i Bombay är barnadödligheten 550 på 1,000. Hälften av barnen dör före 15 års ålder. I detta land som är ett av jordens rikaste beträffande naturtillgångar, dör årligen omkring en miljon barn av svält.

I *Iran*, ett land vars rika oljetillgångar också gjort det till föremål för imperialisternas exploatering, är förhållandena för barnen liknande. I mattindustrin som drivs av storföretagare i Teheran, Meched, Kerman etc. utgör barnen nästan 60 % av arbetarna. Dessa barnarbetare kan indelas i två kategorier. Barnen mellan 10 och 14 år, mest flickor, är redan skickliga vävare. Hela dagen sitter de hopkrupna vid sin vävstol, inandas dammet och förstör ofta sina lungor. Deras dagslön är mellan 4 och 7 rials, vilket är priset för 500—900 gram bröd. Deras arbetsgivare utnyttjar dem också som tjänare, till obetalt arbete. Barnen mellan 4 och 10 år kommer hem efter en arbetsdag på 13—14 timmar, bleka och svultna, med såriga händer och 1—1,5 rials i betalning, detta räcker till 150 gram bröd. Man förvånas inte över att barnadödligheten är fruktansvärt hög...

VISSTE NI DETTA OM ANALFABETISMEN...

ITALIEN: Av 7 miljoner barn i skolåldern kunde 1949 endast 4,7 miljoner få skolundervisning. Skolorna har förstörts genom kriget och inte byggts upp, eller de ligger långt från byarna och barnen saknar skor och kan inte gå den långa vägen.

SPANIEN: 2 miljoner barn går inte i skola.

ALGERIET: 1,2 miljoner barn får ingen undervisning.

NIGERIA: 7 barn på 1,000 går i skolan...

TURKIET: 60,000 byar saknar skolor. I vissa områden finns det inte en skola för 100 byar.

USA: en femtedel av barnen — mest de svarta — får ingen regelbunden skolundervisning.

ARGENTINA: 35 % av befolkningen är analfabeter.

BRASILIEN: Bara 30 % av barnen har möjlighet att gå i skolan.

— EN FRAMGÅNG —

KDV meddelar att tack vare den världsomfattande proteststormen mot de franska myndigheternas beslut att dra Madame Cotton inför militärdomstol på grund av hennes kamp mot kriget i Vietnam, detta beslut upphävs och att hennes »fall» kommer att återföras till den civila domstolen för »komplettering av uppgifterna».

Franska Kvinnors Förbund vädjar till alla kvinnor att fortsätta protestaktionen för att uppnå att de rättsliga åtgärderna mot Madame Cotton helt upphör.

En hälsning från

Irène
Joliot-
Curie

Madame Curie, som varit här några dagar för Nobel festen, ville tala om för oss i Sverige att hennes föräldrar, Pierre och Marie Curie, redan år 1903 då de fick halva Nobelpriset i fysik för sin upptäckter rörande radioaktivitet, var starkt medvetna om den fara för världen som upptäckten av den radioaktiva strålningen innebar.

»När man kallat appellen mot atomvapen för Stockholmsappellen», sade Madame Curie, »så är det namnet inte bara geografiskt utan även historiskt berättigat. I min fars Nobelföreläsning, som hölls i Stockholm år 1905, uttalades för första gången offentligt farhågor för en brottslig användning av atomenergien. Min man tänkte inte på detta när appellen antogs, därför blev det inte nämnt då. Att min mor var helt ense med min far visas bäst därav att hon satte detta uttalande, slutorden i Nobelföreläsningen, som motto i sin biografi över Pierre Curie» (1924).

Så här lyder föreläsningens slutord, som är biografins motto:

»Det är tänkbart att radium i brottsliga händer kan bli mycket farligt och här kan man fråga sig om det är till fördel för mänskligheten att känna naturens hemligheter, om den är mogen för att dra nytta därav eller om denna kunskap måhända kommer att lända den till skada. Nobels upptäckter är ett karaktäristiskt exempel, de kraftiga sprängämnena har gett människor möjlighet att utföra imponerande arbeten. De är också ett fruktansvärt förstörelsemedel i händerna på de stora brottslingar som driver folken i riktning av krig. Jag är bland dem, som tror, liksom Nobel, att mänskligheten skall få ut mera gott än ont av de nya upptäckterna.»

Bön

En barndikt av Otto Gelsted

*Kære Gud,
vil du ikke nok lade den tand.
jeg har knækket,
gro ud igen.
For dig er det kun en ringe ting.
Jeg ved jo,
at hvis jeg slog hovedet af
en kammerat
med et sværd,
og du ville, at det skulle
gro fast igen,
så ville det flyve op
og sætte sig på hans skuldre!*

*Jeg taler så dårligt uden tanden,
og alle mine kammerater
har alle deres tænder.
så når jeg kommer i skolen,
er det ligesom at have hul
i bukserne.
Du behøver ikke at lade den
vokse ud
med det samme,
Du kan jo lade den gro
lidt efter lidt,
så ingen mærker miraklet.*

*Tilgiv mig, kære Gud,
at jeg igen har været oppe at slås
med min søster,
men hun kaldte mig en snotsfink,
og det vil jeg ikke finde mig i.*

*Hjælp også du mig,
belligste gudsmoder, jomfru Maria.*

Otto Gelsted

Vetenskapsmannen och diplomaten

Högintressant, elegant och rolig — en verklig önskebok att få översatt till svenska är den politiska romanen »The Diplomat» som utgivits i London för någon tid sedan av den unge progressive australienske journalisten James Aldridge.

Aldridge är en suverän journalist — tränad som reporter på tidningsuppdrag i Finland 1939 och därefter i Norge, Grekland, Kreta och Mellersta Östern och slutligen i Sovjetunionen under de stora ryska offensiverna fram till segern över fascismen. Men han har inte bara tidningsmannens yrkesmässiga skicklighet att fånga en miljö och det brokiga spelet av typer och yttre händelser i en spänningsfylld tid — han är besatt av den verkligt g o d e journalistens lidelse att finna fram till och blotta de samhälleliga krafter som det är nödvändigt att känna för att verkligen förstå vad som händer, för att fatta de levande människornas kamp i lidande, heroism och hopp bakom telegrammen och de diplomatiska noternas formuleringar, för att kunna ta ställning i kampen mellan framsteg och reaktion. Under hans händer växer det aktuella politiska stoffet han samlat ut till en fascinerande roman, som till idén bygger på ett verkligt händelseförlopp men som författaren med fantasi och logik och glänsande personteckning också bygger ut till en berättelse om vad som mer k u n d e ha hänt, i utvecklingen av romanens ämne: kampen mellan de brittiska oljeintressena i Iran och det iranska folkets strävan till frihet och demokrati.

För att fullborda presentationen av Aldridge bör nämnas att han redan före denna avslutat tre romaner och ett skådespel och att han efter »Diplomaten» medarbetat tillsammans med Palme Dutt och andra i en brännande aktuell skrift om Korea.

»Diplomaten» lägger upp handlingen i ett slags »triangelndrama», d. v. s. i etapper mellan tre poler i det politiska kraftfältet i Europa: Moskva—Iran—London. Huvudpersonerna är två — Lord Essex och Mac Gregor. Lord Essex är »Diplomaten» och Mac Gregor är hans unge assistent, en skotsk geolog som aldrig intresserat sig för politik eller brittiska oljeaktier, men som växt upp i Iran och känner folket och dess språk och ser på det med en ärlig människas ögon. Lord Essex är urtypen för den konservativa aristokratiske företrädaren för IMPERIETS maktanspråk — en blåblodig gentleman som uttrycker generationer engelska imperialisters uppfattning om Englands självklara rätt att säkra sin exploatering av de iranska oljetillgångarna, en flott herre som kan vara personligen sympatisk men för vilken intet i världen är en orimligare tanke än att detta orientaliska folk — som egentligen bara är ett besvärande bihang till sitt lands naturtillgångar — skulle ha någon rätt eller några behov. Nu händer det som sagt att Mac Gregor — som också deltagit

MARGIT LINDSTRÖM

recenserar en intressant bok

i engelska armén i kriget mot tyskarna och dekorerats för tapperhet och därmed ändå, trots sin blygsamhet och ungdom, har någon prestige i samarbetet med den världsvane, självsäkre Essex — i egenskap av kännare av Iran utses till Essex' assistent på dennes diplomatiska uppdrag till Moskva vid den tidpunkt efter andra världskrigets slut då en folkregering upprättats i Aserbejdjan i norra Iran, vilket engelsmännen anser hotar deras vitala oljeintressen. Småningom sammanträffar Essex i Moskva med både Stalin och Molotov, och boken relaterar måsterligt deras diskussioner där Essex i diplomatiskt habiliterade formuleringar hävdar de engelska imperialisternas intressen, medan ryssarna lugnt konstaterar att folkregeringen i Aserbejdjan är ett resultat av folkets kamp för nationellt oberoende och människovärdig standard och förklarar att lorden borde vända sig direkt till den aserbejdjanska regeringen som är den enda som lagligen kan förhandla om sin republiks angelägenheter.

För Mac Gregor blir det verkliga syftet med detta diplomatiska uppdrag allt klarare, och ju bättre han förstår desto häftigare reagerar han mot de förpliktelser som hans tjänst ålägger honom. Och han kan helt enkelt inte låta bli, när Essex begär »dokument» och »bevis» för att stödja sin linje, att ge honom sanningen så långt han vet den: att den engelskstödda regeringen i södra Iran är full med tysk-kollaboratörer, reaktionärer som folket hatar, att nöden är fruktansvärd där och att det iranska folket under tidernas lopp ständigt kämpat mot de utländska plundrarna och ständigt slagits ner i blodiga straffexpeditioner. Essex är överseende tills vidare och uppfattar det som ett uttryck för Mac Gregors ungdom och ovana, »han ser bara detaljer men inte de stora linjerna...» Stalin föreslår till slut de båda engelsmännen att själva resa till Iran för att på ort och ställe skapa sitt omdöme om vad som sker i folkregeringens område och i det övriga Iran.

Här är omöjligt att berätta om denna spännande resa till Iran — samtidshistoria där man får se hur den engelska imperialismen utnyttjar och underblåsar stridigheterna mellan stammar och religioner i Iran, hur den stympar folkets självhävdsförmåga med hjälp av bl. a. opium som de därtill tjänar bra på, hur folket är utlämnat till okunnighet och sjukdomar men hur det ändå bevarat sin stolthet. Vi får uppleva hur frihetsmedvetandet blir allt starkare och hur folket redan i norra delen skapat en annan ordning, kämpar mot de återstående »guvernörerna» som är engelsmännens redskap, för att dela ut deras

Andra Världsfredskongressen och KDV

SKV:s styrelse uppmanar alla förbundsmedlemmar att allvarligt läsa och diskutera detta uttalande från KDV liksom även Andra Världsfredskongressens Manifest (publicerat i förra numret av vår tidning) och kongressens budskap till Förenta Nationerna (se ruta om flygblad). Dessa dokument är grundläggande för vårt fredsarbete.

jordagods till de fattiga bönderna, och hur de planerar för undervisning och sjukvård... Landskapet vi föres till är fascinerande, resan äventyrlig nästan till det outhärdliga.

Alltnog -- vi befinner oss småningom åter i London. Beträffande Mac Gregor -- som långt ifrån är kommunist, bara en vanlig ärlig människa som vägrar att kompromissa -- förvärras hans kris och han pinas ordentligt under denna politiska mognadsprocess som driver honom in i allt skärptare motsättning till Essex, d. v. s. till den engelska politiken. Ingenting har däremot rubbat Essex inställning, hemma i de officiella kretsarna och utrikesdepartementet är han som förr den fulländade diplomaten som ger pressen flotta intervjuer och inte ett ögonblick räknar med annat än att han ensam skall tala... Men då kommer den stora skrällen: Mac Gregor talar fritt i en insändare till Times om Englands exploatering av det iranska folket och om dess undertryckande av varje som helst uttryck för demokrati. Skandal... presslarm... uppståndelse utan måtta... Essex hela position inför de stundande FN-förhandlingarna där han skall ta upp »der. iranska frågan» mot Sovjetunionen, medan presstelegrammen skall flyga över jorden med bud om Englands vakthållning kring demokratin -- är totalt spolerad... Den sista fasen utspelas i engelska Underhuset, där de konservativa och de framstegsvänliga labourmännen drabbar samman i en laddad debatt vars eko skakar det gamla imperiet i dess djupaste grund av självgodhet och självtagen rätt att exploatera och utnyttja andra länder och folk. Mac Gregor står som en visserligen ganska omtumlad men ändå segrare i den del av kampen för det iranska folkets rätt som han lovat sig själv att slutföra: att säga sanningen om detta folks tillvaro. Han kan inte mer för tillfället. Men genom sin djupa mänsklighet och rika dokumentering ger hela denna utomordentliga roman en klar anvisning om var de livskraftiga flöden finns som definitivt skall göra slut på kolonialt förtryck, imperialism och krig: i folkens egen kamp, som skall leda till seger därför att den är rättvis.

James Aldridge: *THE DIPLOMAT*. The Bodley Head London. 12 sh. 6 d.

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund ger sin fulla anslutning till det Manifest till världens folk och det Budskap till Förenta Nationerna, som antogs vid Andra Världsfredskongressen i Warszawa den 16—22 november 1950.

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund understryker den särskilda betydelse som förslagen i punkt 7 i Budskapet till Förenta Nationerna har för de fredsälskande kvinnorna.

— Ovillkorligt förbud mot alla vapen för massutrotning.

— Brännmärkande av varje regering, som först använder dem, såsom krigsförbrytare.

— Omedelbar, successiv och samtidig minskning av alla land-, sjö- och luftstridskrafter.

— Kontroll över såväl minskningen av de vanliga rustningarna som av förbudet mot massförstörelsevapnen, varvid denna kontroll utövas såväl över existerande lager som produktion, vare sig denna är erkänd eller förmodad.

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund betraktar Andra Världsfredskongressens sammanfattande uttalanden som bjudande direktiv. Förbundet skall utöka sin aktivitet och uppmanar sina nationella sektioner att arbeta för genomförande av dessa beslut.

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund uppmanar alla världens kvinnor att av all sin kraft understödja Andra Världsfredskongressens beslut.

KDV

håller exekutivmöte och rådsmöte i Berlin
31/1—4/2 1951.

Följande frågor skall behandlas:

1. KDV:s uppgifter i samband med andra Världsfredskongressens beslut.
2. KDV:s uppgifter när det gäller att främja den internationella kvinnorörelsens enande.
3. Utvidgning av rörelsen till försvar för barnen.

SKV äger rätt att sända fyra deltagare till rådsmötet. Följande personer har utsetts som delegater från Sverige: Fröken Elisabeth Tamm, Fru Gerda Linderot, Fröken Maja Bolling, Fru Margit Lindström.

Från våra avdelningar

blev ett gott år för vårt förbund, inte minst ur organisatorisk synpunkt. Ett 40-tal nya avdelningar bildades, tidningens upplaga mer än fördubblades och i en del distrikt samordnades arbetet genom skapandet av distriktsledningar. Så har varit fallet i *Gävleborg*, där under påsken en konferens avhölls och distrikt bildades med 8 avdelningar.

I *Norrbotten* samlades på höstkanten representanter från olika avdelningar till konferens i Luleå. Det skedde i samband med den fredskonferens som hölls i distriktet och där c:a 50 procent av ombuden var kvinnor. Vår Luleåavdelning passade på att inbjuda ombuden från avdelningarna till ett rådslag som resulterade i att ett distrikt bildades med 13 lokalorganisationer.

Våra avdelningar i *Mälardalen* tog i början av december samma initiativ. Distriktet har för närvarande 8 avdelningar.

I ARBETET FÖR STOCKHOLMSAPPELLEN

har förbundet gjort en mycket god insats. De avdelningar som alldeles särskilt bör nämnas i detta sammanhang är Sandviken — där ordföranden fru Astrid Eriksson ensam samlade in över 1,000 namnunderskrifter —, Kiruna, Ljusdal, Borås och Skellefteå. Men även på övriga orter där vårt förbund har avdelningar vittnade resultaten om våra medlemmars aktivitet för att mobilisera befolkningen kring Stockholmsappellens krav.

DET NYA ÅRET

kommer att bjuda på mycket arbete, det vet vi. Vi är också övertygade om att detta arbete kommer att ge vårt förbund ett ökat inflytande och vår tidning, som är vårt främsta arbetsverktyg, en allt större spridning. Med förenade ansträngningar skall vi under 1951 ytterligare bygga ut SKV — i fredens, kvinnornas och barnens intresse.

»När jag hör ordet kultur osäkrar jag revolvern, minns vi att nazikoryfén Göring hade till valspråk. I dag verkar det som om man i vissa kretsar (lätt att gissa vilka!) gjort om det lite och säger: När vi hör ordet FRED osäkrar vi atombomben!» Ungefär så började författarinnan *G u n h i l d T e g e n* sitt intressanta föredrag vid det möte som anordnats av Hammarby-Björkhamns gruppen av Stockholmsavdelningen av SKV den 15 nov. i Hammarby Folkskola. Hon berättade om resan till Sovjetunionen i höstas som hon deltagit i som SKV-delegat. Hon vann mycken sympati med sitt tal där glimtar från en ny

socialistisk värld framställdes för oss på ett levande personligt sätt, där humor och djupt allvar sammansmälte och där kampen för freden ställdes i centrum för åhörarna. Fru *D a g m a r N y m a n* berättade om de ryska arbeterskornas förhållanden, med intressanta paralleller från det svenska arbetslivet där kvinnornas likaberättigande ännu är ett mål att kämpa för, medan socialismens land förverkligat det i lagstiftning och praktik. Filmvisning följde, och deltagarna var glada och tacksamma för en värdefull kväll.

Luleå-avdelningen av SKV

beslöt vid möte den 7 december att göra nedanstående uttalande att tillställas regeringen och pressen:

Då det nyligen genom pressen och genom en interpellation i riksdagen till försvarsministern framkommit, att i värnpliktsutbildningen av landets ungdom, även införts övningar och metoder, som uppenbart står i strid med gällande folkrätt och ägnade att förråa och utplåna mänskliga känslor, samt odla och väcka till liv sadistiska drifter hos de unga värnpliktiga, förklarar vi som vår uppriktiga och bestämda mening, att omänsklig och sadistisk behandling av slagna och obehäpnade motståndare har intet att skaffa med försvaret av vårt lands frihet och nationella oberoende.

Vi protesterar med harm och avsky mot att våra söner under sin värnplikt skall göras till robotar, utan känslor för mänskliga lidanden och hemställer till regeringen om undersökning av i vilken utsträckning vad som kan kallas tortyrutbildning äger rum.

Vi kräver att värnpliktsutbildningen skall hållas inom gällande folkreglers ram, och inte hos de värnpliktiga får utveckla sadistiska tendenser, eller beröva dem känslan av humanitet och respekt för mänskliga värden.

Luleå den 12 dec. 1950

FÖR LULEÅ-AVDELNINGEN AV S. K. V.

Gerda Rosander, ordf.

Beda Kallenberg, sekr.

FLYGBLAD innehållande Andra Världsfredskongressens budskap till F. N. och svenska kulturpersonligheters vädjan om ett internationellt forum för fredsopinion rekvideras från Svenska kommittén för fredens försvar, Box 681 (Vasagatan 11) Stockholm 1, till ett pris av 1 krona för 100 ex.

Inbjudan till svensk Fredsriksdag

Det skärpta krigshotet gör det nödvändigt att söka finna möjligheter till samverkan mellan alla fredsträvanden i vårt land och samla alla fredsvänliga organisationer och enskilda fredsvänner till en gemensam diskussion om mål och medel.

Vi inbjuder Er därför till en svensk Fredsriksdag den 3—4 mars i Stockholm (Medborgarhusets stora sal). Som grundval för diskussionen föreslår vi det uttalande som undertecknades av ett hundratal svenska kulturpersonligheter inför Andra Världsfredskongressen samt det budskap till Förenta Nationerna som denna kongress antagit. Dessutom föreslår vi också den »Svenska fredsappell» vilken redan utsänts av »Sveriges fredsråd» (omfattande ett femtontal olika organisationer).

Genom sin överensstämmelse på flera avgörande punkter synes oss dessa tre dokument möjliggöra en positiv diskussion för enhet mellan fredskrafterna. Det är vår förhoppning att Ni genom deltagande från Eder organisation skall bidra till ett sådant samförstånd. Vi förutsätter också att Fredsriksdagen skall stödja en alliansfri linje i svensk utrikespolitik.

Därest Ni inte skulle kunna sända något ombud till Fredsriksdagen hoppas vi att Ni skall stödja dess syfte och bidra till dess framgångsrika genomförande genom ett ekonomiskt anslag på postgirokonto 45 32 35 vilket givetvis också välkomnas om Ni låter Er representeras vid Fredsriksdagen.

Slutligen vill vi framhålla att vi är angelägna om att under det fortsatta arbetet ytterligare bredda representationen i vår initiativkommitté, vartill vi gärna mottar nya förslag för inval.

Initiativkommittén för en svensk Fredsriksdag.

Andrea Andreen, med. dr, ordf. i Sv. Kvinnors
Vänsterförbund

Valter Andersson, ordf., ombudsman i Byggnadsar-
betarförbundets avd. 36, Stockholm

Tage Aurell, författare

Yngve Björnstam, föreståndare

Bror Bodin, expeditör i Metallindustriarbetareförbun-
dets avd. 41, Göteborg

Olle Caris, mättningsman i Murarförbundets avd. 5,
Stockholm

Hans Dablin, regissör

Randi Fischer, konstnär

Torsten Frendin, arkitekt

Jan Fridegård, författare

Olle Gill, konstnär

Ingegerd Granlund, rektor

Humbert Hammarberg, ombudsman i Elektrikerför-
bundets avd. 1, Stockholm

Sven Hector, komminister

Arne Jones, skulptör

Gustav Jonsson, chefsläkare

Sten Lindegren, arkitekt

Lage Lindell, konstnär

Artur Lundkvist, författare, vice ordf. i Världsrådet
för freden

Eva Palmær, fil. lic., ordf. i Sv. Kommittén för Fre-
dens Försvar

A. P. Renström, komminister

Karl Sandegård, kyrkoherde

Wladimir Semitjov, redaktör

John Takman, socialläkare, ordf. i Sv. Clartéför-
bundet

Sigvard Vallström, fil. dr

Peter Varenius, överläkare

Karl Vennberg, författare

Ivar Verner, ordf. i Civilförsv. Personalförbund

Naima Wifstrand, skådespelerska

P. G. Winsler, fil. dr och dr agr.

P. O. Zennström, sekreterare i Sv. Kommittén för
Fredens Försvar

Kell Åström, arkitekt

Stig Ödeen, f. generaldirektör

Bra vardagsvara

Vrid- och ställbar väggbelysning med arm av mattslipad mässing och ljusgrå lackerad, rörlig skärm. En liten behändig väglampa och denna typ är synnerligen användbar i många sammanhang: som säng- eller läslampa, som arbets- och sömnadsbelysning. Speciellt i livligt »trafikerade» rum, t. ex. barnkammare och en ofta frekventerad radio- och vilohörna i vardagsrummet är den lämplig. Vid fastsättning bör iakttagas att den blir ordentligt proppad i väggen så att man verkligen kan använda sig av armens rörlighet utan att lampan lossnar.

Ett bra möbeltyg för vardagsbruk bör ha en fast väslagen yta, som lätt »slår ifrån sig» smuts och damm. Tyget kan vara tätt och smidigt ändå, de alltför tjocka möbeltygerna är betydligt mer svårskötta. Mönstringen kan gärna — som på bilden — ha en strikt geometrisk karaktär vilket i allmänhet är en fördel för stoppade och klädda möbler såsom soffor och fåtöljer vilka härigenom får en bestämdare men lämpligt neutral linje. Man kan inte ha för många mönstrade tyger i ett rum — särskilt inte blommiga — ty då blir helhetsintrycket lätt rörigt. Det är en fördel med rummets textila ytor som en lugn bakgrund till människorna, blommor och tavlor.

LENA LARSSON

Vår tidning 1951

Vi önskar våra prenumeranter och lösnummerköpare och inte minst våra kommissionärer ett gott nytt år och tackar dem för 1950. Det var ett bra år för vår tidning. Vår upplaga är mer än dubbelt så stor som den var för ett år sen. Vi tror säkert att många lösnummerköpare skall bli prenumeranter i år och i sin tur sälja lösnummer så att »Vi Kvinnor» får en allt vidare läsekrets.

Vi vågar tro att vi hållit det löfte vi gav för 1950 att vara en budkavle inom SKV och ett fönster utåt mot världens kvinnor och barn. Vi vet också att vår tidning med kraft fört fredens talan.

Naturligtvis är vi allt annat än nöjda med oss själva. Vi börjar året fyllda av goda föresatser. Vi drömmer om att vår tidning skall bli så bra att Ni kan vänta varje nummer med spänning och lägga det i från Er med en känsla av starkt samhörighet och gillande när Ni läst det.

Särskilt på en punkt har vi dåligt samvete. Vi vet att vi sällan gett Er ett gott skratt och i somliga nummer kanske inte ens lämnat plats för ett litet leende. Vi skulle bra gärna vilja vara lätta och lustiga i bland, en aning vardagstrevliga mitt i allvaret. Kan inte några av Er bidra till det? Vi har ju läsare från Kiruna till Malmö. Ni vet säkert mycket som vore trevligt att få höra: en barnhistoria, en anekdot, ett bra recept — eller kanske har ni en dikt, en novell, vem vet!

ANDREA ANDREEN

ELSA SVARTENGREN VALBORG SVENSSON

Redaktionskommitté

NYÅRSBREVET

från en vis mor till barn och barnbarn.

*Marie Curies nyårshälsning till Irène och
Frederic Joliot-Curie, den 29 dec. 1928:*

»Älskade barn, jag sänder er mina innerligaste nyårsönskningar. Mätte det nya året skänka er god hälsa, gott lynne, goda arbetsresultat! Mätte det bli ett år, under vilket ni varje dag kunna glädja er åt att leva — utan att vänta tills dagarna äro förlidna för att inse, hur fulla av glädjeämnen de voro och utan att sätta er lit till kommande dagars lycka.

Ju äldre man blir, dess bättre inser man, att konsten att njuta av livet är en dyrbar gåva som närmast kan räknas som ett benådat tillstånd. Jag tänker på er lilla Helene och önskar även henne lycka. Det är något så rörande i det gränslösa förtroende, med vilket en sådan liten varelse väntar sig allt av oss och inte ett ögonblick tvivlar på, att vi kunna skydda henne mot varje lidande. En dag måste hon likväl lära sig inse, att vår makt inte sträcker sig så långt, hur gärna vi än skulle önska det. I alla händelser har barnen rätt att vänta sig av oss, att vi göra allt för att skänka dem en god hälsa, en lugn och lycklig barndom i en atmosfär av kärlek, där deras rörande förtroende i det längsta må kunna leva orubbat» —

(Ur MIN MOR av *Eve Curie*.)

BLIV MEDLEM AV SKV

Skriv till Box 18073, Stockholm 18 eller
ring 531 961.

Som bilaga medföljer ett inbetalningskort.

Tidningen **Vi kvinnor** i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen

Köpmantorget 2, Stockholm

Redaktionskommitté: Elsa Svartengren,
Valborg Svensson,

Utkommer med nio nr per år.

Prenumerationspris per år: Kr. 2:50.

Lösnummer 35 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

UR INNEHÅLLET:

	Sid.
Dyrtid och rustningar av Elisabeth Tamm . .	2
Sjungande glad över sin treklöver av Ada Nilsson	3
Ur Barhuvad av Emilia Fogelklou	4
En hälsning från Irène Curie-Joliot	6
Bön, dikt av Otto Gelsted	6
Vetenskapsmannen och diplomaten, recen- sion av Margit Lindström	7
Andra Världsfredskongressen och KDV . .	8
Bra vardagsvara	11